

הלכתא למשיחא בדרה היומי

מסכת חגיגה

תוכן

1. הלכה למעשה.....
- א. אלו דברים שאין להם שיעור הפאה.....
- ב. והבכורים.....
- ג. וגמילות חסדים.....
- ד. ותלמוד תורה.....
- ה. הלכתא למשיחא.....
- ה. הראיון אין לו שיעור לא למעלה ולא למטה אבל חכמים אומרים הראייה מעה כסף והחגיגה שתי כסף.....
- ו. בעיקר הרגל ... דראיית פנים בקרבן בשאר ימות הרגל כל היכא דאתא ואייתי ... דמקבלינן מיניה ... ראיית פנים בקרבן דאפילו קרבן נמי אין לו שיעור.....
- ז. ישראל יוצאין ידי חובתן בנדרים ונדבות ובמעשר בהמה והכהנים בחטאות ואשמות ובבכור ובחזה ושוק אבל לא בעופות ולא במנחות.....
- ח. מביאין שלמים ועולות וסומכין עליהן ... עולות נדרים ונדבות במועד באות ביום טוב אינן באות ועולת ראייה באה אפילו ביום טוב וכשהיא באה אינה אלא מן החולין.....
- ט. וחגיגת יום טוב הראשון של פסח ... מן המעשר.....

דף ז.

הלכה למעשה

א. אלו דברים שאין להם שיעור הפאה

הקוצר¹ את שדהו לא יקצור את כל השדה כולה², אלא יניח מעט קמה לעניים בסוף השדה, ומצוה זו מוטלת על כל אדם מישראל בין זכר בין נקבה בין כהן בין לוי בין ישראל³, שנאמר לא תכלה פאת שדך בקצרך אחד הקוצר ואחד התולש, וזה שמניח הוא הנקרא פאה. וכשם שמניח בשדה כך באילנות כשאוסף את פירותיהן מניח מעט לעניים. ואין מברכים על מצוה

¹ רמב"ם ודרך אמונה הלכות מתנות עניים פרק א הלכה א – ב

² ועובר בלאו אם קוצר כולה ואפי' דעתו ליתן להם אח"כ, דמצות פאה דוקא להניח בקמה וכמ"ש בפ"ב ה"ב ואפי' קרא שם פאה ואח"כ קצרה וכילה את השדה לפני שהעניים נטלוהו ג"כ עובר בלאו זה להרבה פוסקים.

דרך אמונה שם ב מהכס"מ וביאור הגר"א

³ הינוך רטז

הַלְכָתָא לְמִשְׁיחָא בְדֵף הַיּוֹמִי

מסכת חגיגה

4. וְנוֹהֶגֶת מִצְוָה זוֹ אֵף בְּזִמְנֵי הַזֶּה מִדְּרַבְנָן וְגַם בְּחַו"ל בְּמִקְוֹמוֹת הַסְּמוּכִים לְאַרְצֵי יִשְׂרָאֵל⁵ וּבְמִקְוֹם בּוֹ מִצְוִיִּים עֲנִי יִשְׂרָאֵל⁶.

כִּמָּה הוּא שִׁיעוֹר הַפֶּאֶה⁷, מִן הַתּוֹרָה אֵין לֵה שִׁיעוֹר אִפִּילוּ הֵנִיחַ שְׁבוּלַת אַחַת בְּשַׁדָּה זוֹ⁸ יֵצֵא יָדֵי חוֹבְתוֹ, אֲבָל מִדְּבַרְיָהֶם אֵין פְּחוּת⁹ מֵאַחַד מִשְׁשִׁים¹⁰ בֵּין בְּאַרְצֵי בֵּין בְּחוּצָה לְאַרְצֵי, וּמוֹסֵף עַל הָאֶחָד מִשְׁשִׁים לְפִי גוֹדֵל הַשַּׁדָּה וּלְפִי רֹב הָעֲנָיִים וּלְפִי בְרַכַּת הַזֶּרַע, כִּיֵּצֵד שַׁדָּה שֶׁהִיא קָטְנָה בְּיוֹתֵר שְׂאֵם הֵנִיחַ מִמֶּנָּה אֶחָד מִשְׁשִׁים אֵינוֹ מוֹעִיל לְעֲנֵי הָרִי זֶה מוֹסֵף עַל הַשִּׁיעוֹר, וְכֵן אִם הָיוּ הָעֲנָיִים מְרֻבֵּינ מוֹסֵף, וְאִם זֶרַע מְעַט וְאִסְפָּה הַרְבֵּה שֶׁהָרִי נִתְבַּרְךְ מוֹסֵף לְפִי הַבְּרַכָּה, וְכֹל הַמוֹסֵף עַל הַפֶּאֶה מוֹסֵפִין לוֹ שֶׁכֵּר, וְאֵין לְתוֹסֶפֶת זֹאת שִׁיעוֹר.

ב. וְהַבְּנוּרִים

מִצְוֹת עֲשֵׂה לְהַבִּיא בְּכוֹרִים מִשְׁבַּעַת הַמִּינִים הַמּוֹבְחָרִים, לְמִקְדָּשׁ¹¹, וְהַבְּכוֹרִים¹² אֵין לָהֶם שִׁיעוֹר מִן הַתּוֹרָה¹³, אֲבָל מִדְּבַרְיָהֶם צְרִיךְ לְהַפְרִישׁ אֶחָד מִשְׁשִׁים, מִמָּה שֶׁנִּמְצָא בְּשַׁדָּה בְּשַׁעַת שֶׁמִּבְכֵּר הַפְּרִי תַחֲלָה, וְזֶה פּוֹטֵר

⁴ שאין מברכין על מצוה שאינה תלויה כולה ביד העושה. מפני שאפשר שלא יתרצה בה חברו ונמצא מעשה מתבטל. כגון מתנות עניים והלוואת הדלים ונתינת צדקה והעניקה וכיוצא בהם. וכך השיב הרב רבי יוסף אבן פלט זכרוננו לברכה להרב רבי אברהם ב"ר דוד, שו"ת הרשב"א חלק א סימן יח

⁵ ברמב"ם שם משמע שבכל חו"ל אך בב"י וש"ך יו"ד סי' של"ב כתבו שרק בסמוכים וכן נראה שהסכים בחזו"א שביעית ז לא ד"ה לדעת הגר"א וכן מבואר בעיטור אות פרוזבול בשם תשוה"ג לוי זרע בכישר כו' וכישר כלום חייב לשו"פ הרי מעשים בכל יום ובכל השנים ובכל הדורות שאין מתנ"ע אלא בבבל ולא בשאר ארצות אלא מי שרצה להחמיר על עצמו (ומה שרצה המג"י להג"י שם תמוה דמג"ל דכישר הוא מבבל) הרי מבואר דרק בבבל נהג ומסתמא ה"ה בשאר מקומות הסמוכין וכן ביראים מצוה קי"ט כ' שאין פאה נוהג בחו"ל ופי' בפה"ש דכונתו במקומות הרחוקים כדי שלא יסתור הגמ' ומ"מ משמע בעיטור דמדת חסידות יש להפריש בכל חו"ל שו"ר בתשב"ץ ח"ג סי' ר' שהביא דברי הגאונים בע"א וצ"ע. ציון ההלכה שם קלט

⁶ רמב"ם שם ה"ד חינוך רטז, רכא, תקצב, חזו"א שביעית ז כח ובמעשרות ז י

⁷ רמב"ם שם הלכה טו

⁸ אבל אינו יכול לפטור שדות אחרים שברשותו

⁹ ואם יש בשדהו מצד א' שבולות יפות ומצד א' שבולות צנומות דקות שדופות קדים לא יתן מן הרע על הכל אלא יתן לפי חשבון מן הרע ומן היפה וי"א שיתן הכל מן היפה. דרך אמונה שם פח

¹⁰ וכתב הגר"א בשנו"א דמחשבין אחד מששים לחומרא כגון שיש לו שדה שמחזקת ס' פעמים אמה על אמה צריך להשאיר אמה א' לפאה ואם באמה זו מפוזרים השבלים יותר מבמקומות אחרים ואם יתן אמה זו לא יהי' בו א' מששים מהשבלים צריך להוסיף יותר מאמה כדי שיהא א' מס' מהשבלים ואם הי' להיפך שבאמה זו הי' רצוף יותר משאר השדה וזה יהי' יותר מא' מס' מהשבלים מ"מ לא יפחות מא' מס' משמח השדה דאולי' בתרווייהו לחומרא. וכשנותן באומד א' מס' יזהר שלא יהא פחות מהשיעור וטוב שיאמר שאפי' אם הוא יותר מהשיעור ג"ז יהא פאה כדי שלא יהא מעורב שם טבל.

¹¹ והרמב"ן ריש פרשת כי תבא נסתפק אם נהג ביכורים בנוב וגבעון או דוקא בירושלים ושילה אבל התוס' בפסחים לו: ד"ה דאמר ובזבחים קי"ט. ד"ה באו כתבו דנוהגין ביכורים בנוב וגבעון אבל בפסחים לח: ד"ה נאכלין כתבו דאין נאכלין בנוב וגבעון, אבל בבמת יחיד בודאי א"א להביא שם ביכורים

¹² רמב"ם הלכות ביכורים פרק ב הלכה א, יז

¹³ מיהו חצי פרי יתכן דא"א ליתן דכתיב את ראשית פרי האדמה ול"ד לתרומה ומי שאין לו אלא פרי א' יתן את כולה דק"ל דיכול ליתן כל שדהו ביכורים וכן מצאתי בס' אמרי בינה או"ח סי' ח'. ציון ההלכה שם קעט

הַלְכָתָא לְמִשְׁיחָא בְדַף הַיּוֹמִי

מסכת חגיגה

גם כל מה שיגדל אח"כ בשנה זו אבל אינו חייב אחד מששים ממה שתוציא השדה אח"כ, והרוצה לעשות כל שדהו בכורים עושהו. וי"א¹⁴ שאף מדרבנן אין להם שיעור, ואפי' פרי א' פוטר אפי' מאה שדות שיש לו במאה מקומות, ובלבד שיהיו מאותו המין, אבל אין פוטר ממין א' על חברו.

אולם אינם נוהגין בזמן הזה שאינם נוהגים אלא בפני הבית ובארץ ישראל בלבד, שנאמר ראשית בכורי אדמתך תביא בית י"י אלהיך, ואפילו אם הפריש בכורים בזמן הזה לא חלה קדושה¹⁵.

ג. וגמילות חסדים

מצות עשה¹⁶ של דבריהם¹⁷ לבקר חולים, ולנחם אבלים, ולהוציא המת, ולהכניס הכלה, ולהכניס וללוות האורחים¹⁸, ולהתעסק בכל צרכי הקבורה, לשאת על הכתף, ולילך לפניו ולספור ולחפור ולקבור, וכן לשמח הכלה והחתן, ולסעדם בכל צרכיהם, ואלו הן גמילות חסדים שבגופו שאין להם שיעור¹⁹, ובכלל זה כל המצוות שבין אדם לחבירו שאין להם שיעור²⁰, שכל כמה שרוצה לגמול גמילות חסד בגופו גומל, אף על פי שכל מצות אלו מדבריהם הרי הן בכלל ואהבת לרעך כמוך, כל הדברים שאתה רוצה שיעשו אותם לך אחרים, עשה אתה אותן לאחריך בתורה ובמצות.

¹⁴ הרע"ב פ"ב דביכורים מ"ג וכן משמע ברא"ש שם [וע"ש בת"י ט] וכ"כ המאירי בהגינה ז' א' אבל בחולין קל"ז ב' כ' כדברי רבנו.

¹⁵ חזו"א זרעים לקושים סי' ח' סק"ד ובהרע"ב פי' גם הרא"ש וריבב"ן ורבנו שמואל ב"ר שניאור ורבנו משולם וכן הסכים הגר"א מובא בתקלין חרות שם וגם הרמב"ם שפי' פי' אחר י"ל דלדינא מודה לפסק הירוש' הלכה כר"ש שלא קידשו וכ"כ התוס' במכות י"ט א' ד"ה מה ותוס' שנין שם ומש"כ המנ"ח במצוה תפ"ט צ"ע ועי' מל"מ. ציון ההלכה שם י

¹⁶ רמב"ם הלכות אבל פרק יד הלכה א

¹⁷ אבל בתר"י ברכות י"א ב' מדפי הרי"ף כתוב וז"ל "דתנחומי אבלים מדאורייתא דבכלל גמ"ח הוי וגמ"ח הוה מן התורה כדאמר' והודעת להם את הדרך זו גמ"ח" אמנם אפשר דהא דקרי ליה מצוות דבריהם אע"ג דהוה מצווה דאור' משום ואהבת פי' במרגניתא טבא ח"ג פ"ב דואהבת הוה מצוה כללית להיטיב לחברו בכל דרך ורבנן עשו מצוות פרטיות הכנסת אורחים וביקור חולים וכו' ועל המצוה הפרטית קראה מדבריהם וקצת צ"ע דבאהבת חסד ש"ג פ"ה כתב כהרמב"ם וגבי הכנסת אורחים שם פ"ב משמע דהוא בכלל מצות והלכת בדרכיו וגמ' סומה י"ד א' וצ"ע

¹⁸ ובאהבת חסד ח"ג פ"ב משמע דהוא בכלל מצות והלכת בדרכיו וז"ל שם "הכנס"א שהיא ג"כ בכלל מצות והלכת בדרכיו שהיא לגמול חסד ולהיטיב לזולתו".

¹⁹ ובגופו אין לו שיעור דהיינו דבכל שהוא קיים המצווה, כגון בהכנסת אורחים אם זהו צורך האורח, או בביקור חולים שפאלו הגדול מבקר את הקטן, ומבקר כמה פעמים ואפילו בשבת על אף שביקרו בחול, כדאיתא בשו"ע יו"ד שלה ב', אבל בממונו יש שיעור דלא יבזבו יותר מחומש כמבואר ברמב"ם הנ"ל והמפרשים אמשנה דפאה הנ"ל ועיי"ש בתו"ש דשיעור דבממונו אינו מדאורייתא, וכן הוא בשנו"א שם, וצ"ע הגדרים להלכתא בזה דלכאורי' השיעור הוא תמיד לפי צורך האורח רק דבממונו יש שיעור למעלה דלא יבזבו יותר מחומש וכ"מ ל' פיהמ"ש שם

²⁰ תו"י במשנה פאה א, א

הַלְכָתָא לְמִשְׁיחָא בְדַף הַיּוֹמִי

מסכת חגיגה

אף על פי שמצות ביקור חולים אין לה שיעור, וככל שאדם ירבה לבקר את החולה הרי זה משובח, מכל מקום ישתדל שלא להכביד על החולה, שפעמים וקשה עליו הדיבור, או שצריך לצאת לצרכיו והוא מתבייש לומר לו כן. ולכן אמרו חכמינו זכרונם לברכה, שאין מבקרים לא חולי מעיים, ולא חולי העין, ולא לחולי הראש, ולכל החולים שהדיבור קשה להם²¹.

ד. ותלמוד תורה

תלמוד תורה אין לה שיעור וחייב ללמוד בכל עת שיכול ביום ובלילה, וכשאינו לו פנאי כלל, כגון שעוסק במצוה שאין אחרים יכולים לעשותה או שעוסק בפרנסה ואינו יכול להפסיק, אפילו במילה אחת או פסוק אחד יוצא ידי חובתו²²,

ואף על גב דפשטיה דקרא²³ והחיוב הוא ללמוד תמיד בכל היום ובכל הלילה כדכתיב מקודם לא ימוש ספר התורה הזה מפיד והגית וגו' אמנם דבר זה א"א לכל אדם הטרוד בפרנסתו וזהו רק ליחידים שבדור וכמאמרם ז"ל לא ניתנה תורה אלא לאוכלי המן²⁴, אבל כגון אנו החיוב הוא לקבוע עיתים לתורה, עת ביום ועת בלילה, בכדי ללמוד ולזכור היטב לימוד המביא לידי מעשה בלבד שהוא חובה על הכל, ושאר כל היום יעסוק במשא ומתן כדי שיוכל להחזיק ידי תלמידי חכמים שהם לומדי התורה יום ולילה עד שיוודעים הלכותיה בטעמיהן על בורין, ויהא נחשב לו כאלו למד כן ממש בעצמו ותורתם נקראת על שמו, וגם יוכל למלאות מחסורי בניו ובנותיו בהרחבה קצת כדי שיוכלו בניו לעסוק בתורה כראוי, ולהדריך בנותיו בדרך ישרה²⁵.

ועד אימתי חייב ללמוד²⁶, עד יום מותו, שנאמר: ופן יסורו מלבבך כל ימי חיך (דברים ד, ט). וכל זמן שלא יעסוק בתורה, הוא שוכח.

²¹ שו"ע יו"ד שלה ח

²² שתלמוד תורה נמי אין לה שיעור לא למטה ולא למעלה. דכתיב והגית בו יומם ולילה. וא"כ אין לה שיעור למעלה. ולמטה נמי דפעמים בתיבה אחת פוטר והא דכתיב והגית בו' כיון שיוצא בתיבה אחת היינו דאילו לא הוי כתיב והגית ה"א שאינו צריך אלא תיבה א' ולא יותר אף שיש לו פנאי ללמוד לכך נאמר והגית גו' לומר שחייב אדם ללמוד תורה יום ולילה אך אם צריך לעסוק במצוה או בדרך ארץ שהוא ג"כ מצוה אזי הוא פוטר את עצמו בתיבה אחת ונקט התנא הא דאין לת"ת שיעור למטה להורות שצריך האדם מאד מאד לחבב את התורה דבכל תיבה ותיבה שלמד בה הוא מצוה בפ"ע והראיה שיוצא בתיבה אחת מצות לימוד התורה שהיא שקולה נגד כל המצוות והכלל בזה שאין מבטלין ת"ת אפילו למצוה אם יכולה להעשות על ידי אחרים והשכל מחייב בזה מפני שכל תיבה ותיבה בפ"ע הוא מצוה גדולה והיא שקולה נגד כולם. א"כ בשלומד למשל דף א' מקיים כמה מאות מצוות. וא"כ בודאי יותר טוב לקיים מאה מצוות ממצוה אחת רק כשאי אפשר לקיים ע"י אחר אזי רשאי לבטל. שנות אליהו הארוך שם

²³ ערוך השלחן שם ז

²⁴ ולכן לא היה דור דיעה כדור המדבר מפני שלא היו מרודים בפרנסה והיו לומדים כל היום וכל הלילה.

²⁵ שו"ע הרב הלכות ת"ת ג ד

²⁶ שו"ע ונו"כ יו"ד רמו ג

הלכתא למשיחא בדרה היומי

מסכת חגיגה

הלכתא למשיחא

ה. הראיון אין לו שיעור לא למעלה ולא למטה אבל חכמים
אומרים הראייה מעה כסף והחגיגה שתי כסף

כבר התבאר לעיל דף ב. שקרבן עולת הראייה²⁷ וקרבן שלמי החגיגה אין להן שיעור מן התורה, שנאמר (דברים טז פסוק יז) איש פמתנת ידו וגו', אבל מדברי סופרים²⁸ שלא יהא קרבן עולת ראייה פחות משה מעה כסף, ולא שלמי חגיגה פחות משה שתי כסף, ומצוה להביא כפי עשרו, כמבואר להלן במשנה דף ח: שנאמר כמתנת ידו. ואם הביא פחות ממעה עבריינא מיקרי²⁹.

ו. בעיקר הרגל ... דראיית פנים בקרבן בשאר ימות הרגל
כל היכא דאתא ואייתי ... דמקבלינו מיניה ... ראיית
פנים בקרבן דאפילו קרבן נמי אין לו שיעור

מי³⁰ שבא לעזרה ביום ראשון ולא הביא עולה, לא דיו שלא עשה מצות עשה, אלא עובר על לא תעשה שנאמר לא יראו פני ריקם, ואינו לוקה על לאו זה שהרי לא עשה מעשה. וי"א³¹ שאם הביא בשאר ימות החג הרי הם תשלומין ליום הראשון ואינו עובר על עשה ולא תעשה. ואם לא בא כלל לעזרה ביום ראשון לכו"ע יש לו תשלומין בשאר ימות החג³².

ומי שבא לעזרה³³ בתוך ימי החג, אינו חייב להביא עולה בידו בכל עת שיכנס, שזה שנאמר ולא יראו פני ריקם אינו אלא בעיקר הרגל בלבד שהוא

²⁷ רמב"ם שם פרק א הלכה ב

²⁸ אף על גב דבירושלמי איתא דר' יוחנן סבירא ליה דמעה כסף שתי כסף דאורייתא אנו אין לנו אלא כש"ם דילן להלן ו. חדושי מים היים שם
וגם בירושלמי סוף הלכה ב יש שאמרו דר"י חזר בו ע"ש [עתוס' ו, א ד"ה הראייה] ערוך השולחן העתיד שם סימן קצו סעיף א

²⁹ כמו שכתבו התוס' ז"ל בכריתות י ד"ה מכלל שכו' לענין הטאת וז"ל אבל פחות מדנקא מיקרי עבריינא ומ"מ אם הוולו והם שמנים בפחות מדנקא מתכפר בהם יע"ש. שולחן המלך

³⁰ רמב"ם שם פרק א הלכה א

³¹ סמ"ג עשין רכו

³² ערוך השולחן העתיד שם סעיף טו

³³ רמב"ם שם פרק ב הלכה ו

הַלְכָתָא לְמִשְׁיחָא בְדַף הַיּוֹמִי

מִסְכַּת חֲגִיגָה

יום ראשון, או תשלומי ראשון, ואם הביא בכל עת שיביא מקבלין ממנו ומקריבין אותה לשם עולת ראייה, שהראייה אין לה שיעור³⁴. ובעולות הנוספות האלו³⁵ אין שיעור בכמה יקנה אותם.

ו"א³⁶ שבאותו יום שהביא לא יחזור להביא וי"א שאפילו ביום הראשון יוכל להביא כמה פעמים שירצה. וי"א³⁷ שביום הראשון מחויב להביא בכל עת שבא לעזרה ובשאר הימים אינו חייב אך אם הביא מקבלים ממנו.

עולות במועד באות מן החולין והשלמים מן המעשר יום טוב הראשון של פסח בית שמאי אומרים מן החולין ובית הלל אומרים מן המעשר.

ז. ישראל יוצאין ידי חובתן בנדרים ונדבות ובמעשר בהמה והכהנים בחטאות ואשמות ובבכור ובחזה ושוק אבל לא בעופות ולא במנחות

לשלמי שמחה אינו מחויב להביא קרבן מיוחד לשמו מן החולין, אלא יוצא בבהמה ששחטה לשם נדרו ונדבתו, ולפיכך יוצאין ישראל³⁸ ידי חובת שלמי שמחה, בנדרים ונדבות ובמעשר בהמה, והכהנים בחטאת ובאשם ובבכור ובחזה ושוק, שמצוה זו היא לשמוח באכילת בשר לפני ה' והרי אכלו, אבל אין יוצאין ידי חובתן לא בעופות ולא במנחות שאינן בשר המשמה כמבואר להלן דף ת.³⁹

³⁴ עיין בכס"מ ובלח"מ הקשה עליו וכתב "דרבינו ז"ל פסק כר"ל דלפי המסקנא דפליגי דהיכי דאיתי אי מצי לאתויי או לאו לר"ל מצי לאתויי אם ירצה וקרא דהוקר רגלך בחטאות ואשמות איירי וכיון דשם בגמ' תניא כוותיה דר"ל דקרא דהוקר איירי בחטאות ואשמות פסק רבינו ז"ל כר"ל דיביא בכל עת שירצה אבל אם לא הביא אין בכך כלום וכמ"ש כל היבא דאתא ולא איתי דכ"ע לא פליגי דעייל ומתחזי ונפיק אבל בעיקר הרגל כ"ע מודו דחייב" וכדבריו כתב בזבח תודה (דף לא: בדפו"י)

³⁵ ערוך השולחן העתיד הלכות חגיגה סימן קצט סעיף א

³⁶ שמה שכתב הרמב"ם בכל עת י"ל דמיירי ביום אחר אבל באותו יום לא וכמ"ש"כ התוס' ז' א' בד"ה ר"י וכו' אבל יותר נכון לומר דגם ביום ראשון יוכל להביא כמה פעמים שירצה וכו"ל דהתם וכמ"ש"כ הלח"מ. ועיין בטו"א שיטה אחרת דביום ראשון כו"ע לא פליגי דכל אימת דבא מחוייב להביא ולא פליגי רק בשאר ימות הרגל דר"ל מחוייב להביא ולר' יוחנן א"צ וללישנא בתרא בעיקר הרגל כו"ע לא פליגי דכל אימת שבא מחוייב להביא ולא פליגי רק בשאר ימות הרגל לריש לקיש יכול להביא ולר' יוחנן אינו רשאי להביא יעו"ש היטב ולפ"ז פסק רבינו או כר"י אליבא דלישנא קמא או כר"ל ללישנא בתרא וכסברת הלח"מ. הר המוריה שם

³⁷ שיטת הטורי אבן ובזבח תודה שם (דף לא: בדפו"י) מסתפק בזה.

³⁸ רמב"ם שם פרק ב הלכה י

³⁹ כרב אשי דאמר טעמא הכי בפ"ק דחגיגה (דף ח') ולא כברייא דאמרה טעמא אחרנא משום דרב אשי בתרא לח"מ שם

הלכתא למשיחא בדרה היומי

מסכת חגיגה

**ח. מביאין שלמים ועולות וסומכין עליהן ... עולות נדרים
ונדרות במועד באות ביום טוב אינן באות ועולת ראייה
באה אפילו ביום טוב וכשהיא באה אינה באה אלא מן
החולין**

עולת ראייה⁴⁰ אינה באה אלא מן החולין כשאר הקרבנות שאדם חייב בהן. ועולת ראייה⁴¹ ושלמי חגיגה דוחין את יום טוב⁴². ואף על פי שאין מקריבין ביום טוב נדרים ונדרות, מקריבין עולת ראייה, ושלמי חגיגה, ושלמי שמחה, שאין אלו נדרים ונדרות⁴³ אלא חובות⁴⁴.

כשמקריב המקריב עולת ראייתו ושלמי חגיגתו ושמחתו ביום טוב, סומך עליהן בכל כחו כדרך שעושה בשאר הימים, כמו שיבואר להלן דף יז בעזחי"ת, ואף על פי שמשמש בבהמה ביום טוב וסמיכה אינה מעכבת, לא גזרו עליה משום שבות.

מותר⁴⁵ להקריב בחולו של מועד נדרים ונדרות, שנאמר, אלה תעשו לד' במועדיכם לבד מנדרים ונדרותיכם, מכאן שקריבין ברגל, ולעולתיכם כמו עולת מעורע ועולת יולדת, ולמנחתיכם להביא מנחת חוטא ומנחת קנאות, ולשלמיכם לרבות שלמי נזיר, הכל קריבין במועד ואין קריבין ביום טוב.

ט. וחגיגת יום טוב הראשון של פסח ... מן המעשר

יבואר להלן דף ח. בעזחי"ת

⁴⁰ רמב"ם שם פרק ב הלכה ח

⁴¹ רמב"ם שם פרק א הלכה ח – ט

⁴² אבל אינן דוחין לא את השבת ולא את הטומאה, לפי שאין להן זמן קבוע כקרבנות הצבור, שאם אינו חונג היום חונג למחר. שם. והכלל הוא כמבואר בפסחים עז: שכל שזמנו קבוע דוחה את השבת ואת הטומאה, כדי שיתכפרו הצבור ביום הקבוע לאותו קרבן. וכל שאין זמנו קבוע אינו דוחה

⁴³ העניין כן הוא דכיון דעיקר חובתם הוא ביום טוב וכשיצא יום טוב נסתלק חובתם מקרי לגבי יום טוב זמנם קבוע ודוחין יום טוב, משא"כ גבי שבת דגם לאחר שבת לא נסתלק החוב ממילא דלגבי שבת לא מקרי זמנו קבוע שידחנו, וזהו שדקדק הרמב"ם לומר שאין אלו וכו' אלא חובות כלומר חובות דיו"ט ולאחר יום טוב נסתלק החובה ממילא דלגבי יום טוב הוא זמנם קבוע. ערוך השולחן העתיד הלכות חגיגה סימן קצו סעיף טו

⁴⁴ צ"ע דכיון שכלל כאן גם שלמי שמחה הרי הרמב"ם פסק סוף פ"ג דא"צ וביחה בשעת שמחה וא"כ היה יכול לעשות אתמול ואיך יליף מחגיגה. ועל כרחק צ"ל כסברת הלח"מ דבאמת הוי גזירת הכתוב רק דיהיב טעמא לקרא. ועל כרחק לא סבר ג"כ כרש"י בביצה הנ"ל (ט ב) שפי' דמשו"ה שתי לחם אין דוחין יום טוב הואיל ויכול לעשות מאתמול משא"כ בחגיגה. ולרמב"ם הרי שלמי שמחה ג"כ יכול לעשות מאתמול ואפ"ה דחי. ועל כרחק צ"ל הרמב"ם סבר דלא ילפינן מהנך דהוי גז"כ וק"ל. גם י"ל הרמב"ם סבר אפשר דאף חגיגה יכול לשחוט מאתמול וא"כ שפיר קרא קאי גם אשמחה וק"ל. פתח הבית שם.

⁴⁵ רמב"ם שם הלכה י